

สภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วรางคณี ศิริวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กุมภาพันธ์ 2548

ISBN 974-9741-77-3

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ วรางคณี ศิริวงษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ลัดดา สุขปรีดี)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จลอง ทับศรี)
.....กรรมการ
(ดร. สมโภชน์ อนนกสุข)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ลัดดา สุขปรีดี)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จลอง ทับศรี)
.....กรรมการ
(ดร. สมโภชน์ อนนกสุข)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลีกร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 28 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ถัดดา สุขปรีดี ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด และ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการทำวิจัยด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.มนตรี แยมกสิกร ผศ.เอนก สุตรมงคล อาจารย์พิเศษ เจริญเกษ อาจารย์ภรณ์ชาช ถาวร และคุณฉัตรชัย บุรณะพงศ์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบคำถามในเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณสำหรับกำลังใจที่ได้รับจากครอบครัวของผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณพ่อและคุณแม่ของผู้วิจัยที่ให้ความเอาใจใส่ดูแลและสนับสนุนการศึกษาของลูกตลอดมา ตลอดจนทุก ๆ ท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมาจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

วรางคณี ศิริวงษ์

42911096: สาขาวิชา: เทคโนโลยีทางการศึกษา; กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา)

คำสำคัญ: สภาพ/ ความต้องการ/ ปัญหา/ การใช้สื่อการสอน/ เพศศึกษา

รารางคณิ ศิริวงษ์: สภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออก (THE STATUS, NEEDS AND PROBLEMS ON THE USE OF MEDIA IN TEACHING SEXUALITY EDUCATION OF TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION IN EASTERN REGION) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ลัดดา สุขปรีดี, กศ.ม., ฉลอง ทับศรี, Ed.D., สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ค. 224 หน้า. ปี พ.ศ. 2547. ISBN 974-9741-77-3

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาจำนวน 122 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคแสแควร์ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของ LSD

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา สื่อที่ครูใช้มากที่สุดในแต่ละประเภทคือ 1) สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย/วิธีการ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ 2) สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (วัสดุ/อุปกรณ์) ได้แก่ วิดีทัศน์และเครื่องเล่น 3) สื่อประเภทเครื่องเสียง ได้แก่ ซีดี 4) สื่อประสมเชิงโต้ตอบ ได้แก่ คอมพิวเตอร์

ความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา พบว่า 1) สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย/วิธีการ ครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ และเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านข้อมูลความรู้ 2) สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (วัสดุ/อุปกรณ์) ครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในขั้นการสรุปบทเรียน และเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านข้อมูลความรู้และทักษะ 3) สื่อประเภทเครื่องเสียงครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในขั้นการสรุปบทเรียน และเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านทัศนคติและข้อมูลความรู้ 4) สื่อประสมเชิงโต้ตอบครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในขั้นการประเมินผู้เรียน และเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านทัศนคติ

ปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา พบว่า 1) ด้านการเตรียมสื่อการสอนเพศศึกษามีปัญหา มากที่สุดในเรื่องการจัดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนตามความต้องการ 2) ด้านการเลือกสื่อ

42911096: MAJOR: EDUCATIONAL TECHNOLOGY; M.Ed. (EDUCATIONAL TECHNOLOGY)

KEYWORDS STATUS/ NEEDS/ PROBLEMS/ USE OF MEDIA IN TEACHING/ SEXUALITY EDUCATION

WARANGKHANEE SIRIWONG: THE STATUS, NEEDS AND PROBLEMS ON THE USE OF MEDIA IN TEACHING SEXUALITY EDUCATION OF TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION IN EASTERN REGION. THESIS ADVISORS: LADDA SOOKPREEDEE, M.Ed., CHALONG TUBSREE, Ed.D., SOMPOCH ANEGASUK, Ed.D. 224 P. 2004. ISBN 974-9741-77-3

The purpose of this research was to study the status, needs and problems on the use of media in teaching sexuality education of teachers in secondary schools under the Department of General Education in eastern region. The sample consisted of 122 teachers who teach health and physical Education. The instrument used in the study was a set of questionnaires. The statistics used for the analysis of the collected data included frequencies, percentages, arithmetic means, standard deviations, chi-square, t-test, one-way analysis of variance and LSD.

As the result of the study it was found that the media on sexuality education were used as the following; 1) Printed material was used the most for the non-projected media. 2) Video player was most used for the equipment-type media. 3) Compact Disc player was most used for the audio media. 4) Computer was used most for the interactive media.

For the needs on the use of media in teaching sexuality education, it was found that 1) The teachers need non-projected media most for instruction that requires only information. 2) The teachers need the projected media most for lesson summarization on facts and skills. 3) The audio media is most needed for lesson summarization on attitude and knowledge. 4) The teachers need interactive media most for the assessment of students' attitudes.

Concerning problems of media utilization in teaching sexuality education, it was found that; 1) For media preparation, the most cited problem is the lack of budget to purchase needed media. 2) For media selection, the most cited problem is the unavailability of the up-to-date media. 3) For media utilization, the most problem cited is the lack of software for instruction. 4)

For the quality and quantity of the media for sexuality education it was found that there is a shortage of media.

For the comparison of needs and media utilization concerning gender, experiences and school sizes of teachers it was found that; 1) There is no difference in the overall utilization of media. 2) There is no difference in problems of media utilization. 3) There is a significant difference in the need for media in teaching sexuality education.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
คำถามเพื่อการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
สื่อการสอนและความหมายของสื่อการสอน.....	10
ความสำคัญของสื่อการสอน.....	11
คุณค่าและประโยชน์ของสื่อการสอน.....	12
ประเภทของสื่อการสอน.....	15
การเลือกสื่อการสอน.....	20
การใช้สื่อการสอน.....	25
เกณฑ์ในการใช้สื่อการสอน.....	27
เพศศึกษาและความหมายของเพศศึกษา.....	29
ความหมายของการสอนเพศศึกษา.....	32
จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา.....	33
ความสำคัญของการสอนเพศศึกษา.....	35
ประโยชน์ของการสอนเพศศึกษา.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อดีและข้อเสียของการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน.....	37
การจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	38
หลักสูตรการสอนเรื่องเพศศึกษา.....	39
หลักการสอนเพศศึกษา.....	45
วิธีหรือกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา.....	47
สื่อและอุปกรณ์การสอนเพศศึกษา.....	48
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออก.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพศศึกษา.....	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัย.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	136
สรุปผลการวิจัย.....	137
อภิปรายผล.....	141
ข้อเสนอแนะ.....	154
บรรณานุกรม.....	156
ภาคผนวก.....	168
ภาคผนวก ก	169
ภาคผนวก ข	174

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค	188
ภาคผนวก ง	218
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	224

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง.....	77
3 ความดีและร้อยละของสภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา.....	78
4 เปรียบเทียบสภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาตามเพศ.....	80
5 เปรียบเทียบสภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาตามประสบการณ์การสอน.....	85
6 เปรียบเทียบสภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาตามขนาดโรงเรียน.....	90
7 ความดีและร้อยละของความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามขั้นตอนการใช้สื่อการสอน.....	95
8 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามขั้นตอนการใช้สื่อการสอนจำแนกตามเพศ.....	97
9 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามขั้นตอนการใช้สื่อการสอนจำแนกตามประสบการณ์การสอน.....	100
10 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามขั้นตอนการใช้สื่อการสอนจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	104
11 ความดีและร้อยละของความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามวัตถุประสงค์การสอนเพศศึกษา.....	107
12 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามวัตถุประสงค์การสอนเพศศึกษาจำแนกตามเพศ.....	112
13 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามวัตถุประสงค์การสอนเพศศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การสอน.....	118
14 เปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาแต่ละประเภท ตามวัตถุประสงค์การสอนเพศศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	124
15 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและอันดับที่ของปัญหาการใช้สื่อการสอน เพศศึกษา.....	130
16 เปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ.....	132

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 เปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การสอน.....	133
18 เปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	134
ภาคผนวก ค-1 จำนวนและร้อยละของสภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาจำแนกตามเพศ....	189
ภาคผนวก ค-2 จำนวนและร้อยละของสภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาจำแนกตาม ประสบการณ์การสอน.....	193
ภาคผนวก ค-3 จำนวนและร้อยละของสภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน.....	198
ภาคผนวก ค-4 ค่าเฉลี่ยของความถี่ของการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา ตามขั้นตอนการใช้สื่อ.	204
ภาคผนวก ค-5 ค่าเฉลี่ยของความถี่ของการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา ตามวัตถุประสงค์ การสอนเพศศึกษา.....	205
ภาคผนวก ค-6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการใช้สื่อการสอน เพศศึกษาจำแนกตามเพศ.....	207
ภาคผนวก ค-7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการใช้สื่อการสอน เพศศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การสอน.....	208
ภาคผนวก ค-8 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการใช้สื่อการสอน เพศศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	210
ภาคผนวก ค-9 ตารางค่า IOC ตอนที่ 2 สภาพการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา.....	212
ภาคผนวก ค-10 ตารางค่า IOC ตอนที่ 3(ก) ความถี่ของการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา ตามขั้นตอนการใช้สื่อการสอน.....	213
ภาคผนวก ค-11 ตารางค่า IOC ตอนที่ 3(ข) ความถี่ของการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา ตามวัตถุประสงค์การสอนเพศศึกษา.....	214
ภาคผนวก ค-12 ตารางค่า IOC ตอนที่ 4 ปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา.....	215

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ภาคผนวก ก-13 คำอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง สภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น ของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนที่ 4.....	216
ภาคผนวก ก-14 ค่าความเชื่อมั่นรายด้านของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง สภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น ของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนที่ 4.....	217

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรวขประสพการณ้ของเอกการ์ เคล และเปรืขบเทืขบกับลัษณะสำคัณ ในการเรืขนรู้ของบรณเนอร์.....	17